

FOKUS PÅ – DANS

Dansen tar en allt mer självklar plats i utbudet på länsteatern!

Norrdans är Norrlands eget danskompani och har en bred dansrepertoar som presenteras både på hemmascenen i Härnösand och på turné – regionalt, nationellt och internationellt. **Scenkonst Sörmland** gör både egna dansproduktioner och samarbeten, aktuellt just nu är konst- och dansverket *Bodywood*. **Regionteater Väst** har Sveriges enda danskompani med ett renodlat uppdrag att göra dansföreställningar för barn och unga och producerar ett flertal dansproduktioner varje säsong. **Regionteater Blekinge Kronoberg** har arbetat långsiktigt för att ge plats för dansen på teatern, vilket har resulterat i att de nu kan presentera 8-10 dansproduktioner om året. På **Smålands Musik och Teater** pågår också ett utvecklingsarbete för att stärka dansen och ge den en tydligare och mer självklar roll i scenkonstutbudet. **Västerbottensteatern** sätter upp dansföreställningen *Häll i hatten* och **Estrad Norr** turnerar med *Danskryssat*, – för att bara nämna några av de scener som har dans på repertoaren i höst. Vi kontaktade några av dem och bad dem berätta lite mer!

Black Forest som koreografen Mari Carrasco har gjort för Norrdans, foto Lia Jacobi

Norrlands eget danskompani – Norrdans

Norrdans är Norrlands eget danskompani med uppdraget att presentera samtida dans av hög kvalitet i hela dess bredd med ett speciellt fokus på den unga publiken. Sedan bildandet 1995 har Norrdans presenterat ett stort antal föreställningar med koreografier av såväl internationella tungviktare som nya talanger inom samtida dans. Mira Helenius Martinsson är danschef för Norrdans och Dans Västernorrland. Vi bad henne beskriva verksamheten närmare!

Mira Helenius Martinsson

"Norrdans är en återkommande gäst på scenerna i Norrland. Ibland drar vi också ut på en sommarturné för att träffa människor på deras egna villkor på oväntade platser samt på orter som inte har en scen. Den internationella ensemblen är Västernorrlands bidrag i kommunalförbundet Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans (NMD). Norrdans, Piteå Kammaropera, NorrlandsOperan och Estrad Norr erhåller ett prestationsbaserat bidrag från Kulturrådet för detta Norrländska uppdrag som har sin grund i tillgängliggörande av kultur och allas demokratiska möjlighet att uppleva högkvalitativ dans och opera.

Norrdans spelar hälften av alla sina föreställningarna årligen i de tre övriga Norrlandslänen. Den andra halvan av de i snitt hundra föreställningarna får räcka till hemregionen, övriga Sverige och internationella arenor. Ambitionen är att erbjuda Norrland en varierande repertoar med överraskande format och innehåll. Repertoaren ska också attrahera internationella arrangörer och ha en skandinavisk touch. Norrdans profil ska upplevas tydlig trots all variation då den hämtar inspiration från kroppen som ett uttrycksmedel.

De senare åren har efterfrågan regionalt ökat kraftigt. Vi har funnit en fungerande dialogmodell och fått lära oss kommunernas och skolans behov i Västernorrland. Vi har även behövt fundera ordentligt hur vi kan lösa de regionala behoven utan att påverka NMD-uppdraget och ekonomin. Tidigare har vi endast erbjudit pedagogiska insatser för skolorna genom Skapande Skola-projekt. Nu har vi också under två år haft en Juniorensemble med internationella praktikanter som turnerat med egna produktioner. Enligt feedback har detta varit otroligt lyckat och relationerna med kommunerna växer fortlöpande. För praktikanterna har ansvarstagandet bidragit till en mognadsprocess som är unik.

Sedan starten har Norrdans behövt finna alternativa sätt att bemöta publiken. Vi är vana att samarbeta med civilsamhällets aktörer, andra institutioner eller att bära hela ansvaret för en föreställning själva. Vi har fullt förståelse ifall arrangörerna i Norrland inte kan motivera att presentera oss både på höst- och vårsäsong. Uppdraget att dansa i Norrland är trots allt vår eget, inte våra arrangörers. Och ut kommer vi, på ett eller annat sätt med prioriterad målgrupp barn och unga. Vi spelar skamlöst samma repertoar både på de offentliga – som på skolföreställningarna. Den moderna dansen har en förmåga att tilltala alla. Tolkningen är ändå personlig och upplevelsen färjas av egna referensramar. Här fortsätter vi i smyg det pedagogiska arbetet för att utmana målgrupstänket bland oss vuxna i Sverige.

Det var inte min idé, foto Lia Jacobi

Det är fantastiskt att många länsteatrar idag visar dans. Hoppas att flera teatrar vågar ansluta sig till den trenden. Jag tror att det är viktigt att etablera en kontinuitet både i programmering och i volymen. Alltså det räcker inte med en eller två produktioner per termin under ett år. För att nå framgång ska antalet produktioner med varierande innehåll fördubblas under flera år. Dans kan ha så många olika uttryck. Och för en fruktbar relation med publiken är det viktigt att veta vad som kan förväntas varje specifik omgång. Det ligger också mycket potential i detta för att hitta nya publikgrupper.

Flera presentationstillfällen nationellt stimulerar också dansbranschen på ett hållbart sätt. Det är flera dansproduktioner som idag har alldeles för kort livstid. Jag anser att en viktig nyckel för konstens utveckling ligger i kontaktytan med publiken och ett flertal visningstillfällen erbjuder en ovärderlig möjlighet för reflektion samt fördjupning. ”

Mira Helenius Martinsson

Danschef Norrdans och Dans Västernorrland

Läs gärna mer på Norrdans [hemsida](#)

Alae med Andersson Dance och pianisten Per Tengstrand är en samarbetsproduktion på Regionteater Blekinge Kronoberg i höst, foto Chrisander Brun

Teaterchefen som satsade på dansen

Magnus Holm lämnar sin tjänst som vd för Regionteatern Blekinge Kronoberg i oktober. Under tio år som teaterchef har han arbetat för att bredda repertoaren och gått i bräschen för ett omfattande utvecklingsarbete för att etablera dansen i regionen.

– Vi har velat skapa möjligheter för regionens invånare att möta den samtida dansen på hemmaplan, säger han. – Det har krävt ett gediget och långsiktigt arbete dels på verksamhetsnivå dels på politisk nivå.

Den 1 sept gör Magnus Holm sin sista säsongspresentation på teatern och på programmet finns lika många dans- som teaterproduktioner.

I det nya verket *Alae*, med premiär på Växjö Konserthus den 30 september möts för första gången Örjan Andersson, en av Sveriges mest uppskattade koreografer, och den New York-baserade pianisten Per Tengstrand som är en av Sveriges mest framgångsrika artister på de internationella konsertscenerna. *Alae* är ett helftonsverk för en flygel, en pianist och tre dansare, inspirerat av Beethovens sonater.

1 nov är det premiär på freestyle-dansaren Viktor Fröjds föreställning *Var dag* och senare i november kommer koreografen Khamlane Halsackdas produktion *Ursäkta* oss, en skruvad berättelse från ett SFI-klassrum, till Växjö. *Ursäkta* os är en samproduktion inom Dansnät Sverige precis som *Alae*.

Ana Laguna & Mats Ek, foto Lesley Leslie Spinks

En hyllad gästspelsproduktion från Norrdans, *Black Forest* av koreografen Mari Carrasco, kommer att turnera i Regionteaterns regi i sydost för högstadiet. Och den 7 dec får Växjöbor och tillresta en tidig julklapp när *Black Forest* delar kväll med dansikonerna Ana Laguna och Mats Ek som framför de två duetterna *Potatis* och *Memory*. Läs gärna mer på Regionteatern Blekinge Kronobergs [hemsida](#).

Här skriver Magnus Holm själv om utvecklingsarbetet inom dansen:

Magnus Holm, foto Alexander Hall

"Efter tio år som chef för Regionteatern Blekinge Kronoberg har jag valt att lämna mitt uppdrag. Det är med stor glädje jag blickar tillbaka på den utveckling vi tillsammans gjort på många områden under dessa år. Ett exempel på detta är vårt arbete med dans. För tio år sen var vi en institution med ett brett utbud av teater för barn, unga och vuxna. Idag har uppdraget förändrats till att innefatta både teater och dans.

Min övertygelse är att Länsteaterns utgör en fantastisk infrastruktur som, tillsammans med Riksteatern, kan trygga att människor i hela vårt land har möjlighet att ta del av professionell scenkonst. Som all infrastruktur kräver den investeringar från statligt, regionalt och kommunalt håll för att utvecklas och att trygga att hela landet kan leva.

Det vi jobbat med på Regionteatern Blekinge Kronoberg är att utveckla vår institution så att vår infrastrukturella roll även gäller dansen. Vi har velat skapa möjligheter för regionens invånare att möta den samtida dansen på hemmaplan. Det har krävt ett gediget och långsiktigt arbete dels på verksamhetsnivå dels på politisk nivå. På verksamhetsnivå har vi huvudsakligen valt att samverka med den fria sektorn men även med institutioner. Vi har fokuserat på gästspel, samproduktion och förmedling och på så vis har vi lyckats bygga upp ett utbud som innefattar 8 till 10 olika produktioner årligen. Utöver detta har vi också fått ett främjande uppdrag för dansen som går hand i hand med föreställningsverksamheten och vi erbjuder idag också fortbildningsaktiviteter, workshops, föreläsningar mm. Inledningsvis valde vi att samarbeta med två externa konsulter, Åsa Edgren och Magnus Nordberg, som tillsammans med mig utvecklat en form som passar Regionteatern Blekinge Kronoberg. Deras expertis och nätverk har varit ovärderligt för oss som teaterinstitution i vårt utvecklingsarbete. Idag är dansen en integrerad del av verksamheten och samtidigt som den befintliga personalen fått utökade arbetsområden har vi också kunnat anställa såväl danspedagog som dansproducent och dansutvecklare.

På den strukturella och politiska nivån har vi genomfört utvecklingen med såväl regionala och statliga utvecklingsbidrag. Min bedömning är att utformandet av regionala kulturplaner, som skett parallellt med det interna arbetet, har bidragit till den politiska förankringen av dansen och utvecklingen av scenkonsten i regionen. Ett gediget förankringsarbete lokalt, regionalt och nationellt som har gett resultat. Idag har Regionteatern Blekinge Kronoberg ett nytt grunduppdrag i bolagsordningen som fastslår att vi numer är en scenkonstinstitution och i ägardirektivet står tydligt att vi ska ägna oss åt både teater och dans. Följden av detta är också att våra resurser ökat och ägartillskottet tillsammans med de statliga medel som kommer via samverkansmodellen har ökat med ca 10 %. Det är en god grund att stå på inför fortsatt utvecklingsarbete av Regionteatern Blekinge Kronoberg – en scenkonstinstitution. Det är med stor glädje jag lämnar över stafettpipen till min efterträdare Therese Willstedt som jag gratulerar till ett fantastiskt roligt uppdrag och önskar all lycka framöver."

Magnus Holm,
avgående teaterchef Regionteater Blekinge Kronoberg

Läs gärna teaterns broschyr/rapport om dansutvecklingen 2013-2016 längre upp i högerspalten!

Läs mer på Regionteater Blekinge Kronobergs [hemsida](#).

Antarktis, foto Håkan Larsson

En musikalsk dansresa på Regionteater Väst

Regionteater Väst främjar ny koreografi och nykomponerad musik i *Antarktis*, som har världspremiär 1 september. Föreställningen är ett samarbete med Bohuslän Big Band och framförs av sex dansare och fjorton musiker. Under repetitionsarbetet passade vi på att fråga Monika Milocco, konstnärlig ledare på Regionteater Väst Dans om det pågående arbetet och om höstens repertoar.

Monika Milocco, foto Håkan Larsson

"Sitter och tittar på repetitionerna av *Antarktis* på Regionteater Västs scen i Borås. Om ca två veckor är det premiär och atmosfären är kreativ, positiv och intensiv. Koreografen Lidia Vos instruerar, kommer med förslag och dansarna rör sig i Tomas Sjöstedts scenografi. Rörelserna är dynamiska och rytmiska och ihopsatta till ett organiskt flöde till musikernas olika blåsinstrument och slagverk. Det är solon, duetter, en trio och ibland alla sex dansarna. Olika bilder och känslor skapas och tar mig på en resa... Tolkningarna blir mina och upptar hela mitt nu.

Allt startade med ett tema – Antarktis! Och ett samarbete mellan Regionteater Väst och Bohuslän Big Band, som redan samarbetat i samband med föreställningen *Kryp*. Nykomponerad musik av Paula af Malmborg Wardoch koreografen Lidia Vos arbete gör hela denna föreställningen till vad vi på Regionteater Väst arbetar med – nyskapande och utmanande scenkonst för barn och unga. Allt i denna föreställningen är gjort specifikt för denna produktion och kommer att spelas för barn runt om i Västra Götalandsregionen.

Att skapa en ny dansföreställning är en spännande process där dansarna tillsammans med koreografen är i ett ständigt skapande. Improvisation utifrån olika teman och ingångar som koreografen ger är i dag ett väldigt vanligt sätt att arbeta på. Dansarna kan utgå ifrån sina egna kroppar och tankar vilket ger koreografierna väldigt personliga inslag. Koreografen ger både stegsekvenser och modellerar dansarnas material. Lidia har en fantastisk förmåga att skapa en arbetsmiljö som inspirerar till ett kreativt arbete. Hon ser också hur varje del i föreställningen blir något nytt och speciellt. Genom att utgå ifrån olika djur så har hon och Paula hittat ingångar som publiken kommer att kunna göra till sina egna tolkningar och upplevelser.

Förutom *Antarktis* så kommer även Maria Ulrikssons föreställning *Silent Disco* att turnera runt om på skolor i Västra Götalandsregionen. Maria är en av dansarna på Regionteater Väst och hon koreograferade denna föreställning som en interaktiv klassrumsföreställning. Som åskådare så är man delaktig. Genom att använda ipods och göra egna val, så blir publiken en del av upplevelsen.

Precis innan jul kommer vi även att ta upp koreografen Örjan Anderssons föreställning *Till Oz* igen. Den och *Antarktis* kommer under hösten även att spelas som offentliga föreställningar i Borås och Uddevalla.

Till Oz, foto Håkan Larsson

Barnen tas på olika sätt in i de olika föreställningarna vi gör och vi arbetar med ett förhållningssätt där vi utgår ifrån barnen. Dansen ska finnas med dem och för dem! På olika sätt kommer vi nu under hösten att fortsätta vårt arbete med att utgå ifrån barnen genom vårt utvecklingsarbete med Reggio Emilia pedagogiken. Genom att ha proppublik, samtal och workshops med barnen så får de medverkande en möjlighet att kommunicera utifrån och med barnen om deras upplevelser och se hur de kan användas på olika sätt i processen. Barnens röst och rörelse blir en del av vårt arbete.

Dansens kommunikation med barn och unga är unik – det finns inga rätt eller fel och tolkningarna är oändliga. Genom att låta barn få se och uppleva dans, dansa själva och skapa sina egna rörelser så ger man dem ytterligare ett sätt att bl.a. kommunicera. Dansens positiva egenskaper är många. Därför är det viktigt att dansen och scenkonst överhuvudtaget får en plats i barns vardag. Ringarna på vattnet kan bli många, olika och utvecklande. Vi behöver alla fråga oss; Hur kan vi göra detta? Vad behövs?

För mig som konstnärlig ledare på Regionteater Väst så har jag tillsammans med alla mina fantastiska medarbetare och konstnärlig personal en passion och drivkraft att sprida dans och scenkonst till alla skolbarn i Västra Götaland – och gärna fler än så. För dansen har ingen ålder eller annat "fack" som samhället gärna vill skapa – den kommunicerar med oss alla."

Monika Milocco,

Konstnärlig ledare Dans på Regionteater Väst

Läs gärna mer på Regionteater Västs [hemsida](#)

iYoung, foto Hedda Axelsson

Smålands Musik och Teater stärker dansen i länet

På Smålands Musik och Teater startade danssäsongen redan i mitten av augusti med ungdomskompaniet **iYoung** som har visade verken *#Ghetto* och *The solution is temporary*. iYoung grundades av koreograferna Israel Aloni och Lee Brummer 2012 med en ambition att bygga upp en plattform som kan erbjuda professionell erfarenhet för unga dansare som fortfarande är under dansutbildning. Bland gästspelen på Smålands Musik och Teater märks också danskompaniet Andersson Dance med helftonsverket *Alae* och Norrdans turnerande föreställning *Black Forest* av Mari Carrasco, som visas ett flertal gånger som skolföreställning i regionen samt i Värnamo den 7 november och på Kulturhuset Spira den 11 november.

På Smålands Musik och Teater har Camilla Eskel nyligen börjat arbeta som konstnärlig ledare för dansverksamheten. Vi bad henne skriva några rader om sig själv och sitt uppdrag:

Camilla Eskel

"Under de senaste fyra åren har jag arbetat som dansutvecklare för Region Jönköpings län och har under dessa år strategiskt jobbat för att stärka danskonsten i länet – detta i samarbete med kommuner, organisationer och institutioner regionalt och nationellt. Jag har sedan årsskiftet haft en delad tjänst som dansutvecklare på Regionen och som konstnärlig ledare i dans på Smålands Musik och Teater.

Mitt arbete kommer att fortsätta i samma riktning som tidigare och jag kommer att ta vid det arbete som Anna Diehl påbörjade under sin tid på Smålands Musik och Teater, med hög konstnärlig kvalitet, internationella gästspel och tvärkonstnärliga föreställningar.

Mitt fokus kommer att ligga på att dansen ska stärka sin närvaro i länet och få en tydligare och mer självklar roll i verksamheten och i det scenkonstutbud som Smålands Musik och Teater producerar. Detta genom att etablera dansresidenser, ta sikte mot att producera dans själva och att se över hur dansföreställningar kan nå ut i länet och hitta fler spelplatser.

Smålands Musik och Teater ingår i det treåriga projektet "Regionsamverkan Sydsverige utvecklar dansområdet i södra Sverige" tillsammans med Skånes Dansteater, Rum för dans, Byteatern i Kalmar län och Regionteatern Blekinge Kronoberg där vi tillsammans avser att bygga en hållbar och komplementär infrastruktur för den professionella dansen i södra Sverige med utgångspunkt i målgruppen barn och unga. Vi vill stimulera och stödja våra scenkonstverksamheter och tillsammans med våra olika möjligheter hitta en gemensam utvecklingsarena för den professionella dansen med nationell bäring. Detta vill vi åstadkomma genom en gemensam turnéslinga, samproduktion och gemensam kompetensutveckling. "

Camilla Eskel, Konstnärlig ledare Dans
Smålands Musik & Teater
Läs gärna mer på Smålands Musik och Teaters [hemsida](#)

Uppsökande dans på Scenkonst Sörmland

Hos Scenkonst Sörmland står dansen på två ben: Det ena är det dansfrämjande uppdraget; Skapande skola, arrangörsutveckling, fortbildning för lärare, tävlingen Skapa Dans och community-dansprojekt. Det andra benet är det professionella uppdraget att förmedla dansföreställningar i Scenkonst Sörmlands skolutbud, enligt Sörmlandsmodellen. Scenkonst Sörmland arbetar med egna produktioner och samproduktioner samt nationella/internationella dansresidens. Annette Taranto Fuller är scenkonstproducent och just nu väldigt upptagen med konst- och dansverket *Bodywood!* Men vi fick tag i henne för att fråga: Hur det står till med dansen hos Scenkonst Sörmland?

– Vi provar att göra flera produktioner under 2017 och 2018, anpassade för andra rum och platser än traditionella scenrum, säger Annette. – Form och tematik ska svara mot målet att nå ny och större publik med konstformen dans.

Bodywood, Scenkonst Sörmland, foto Micke Sandström

"Scenkonst Sörmland har i utvärderingar från tidigare dansproduktioner konstaterat att det finns stora utmaningar när det gäller scenrum och arrangörer för dans och när det gäller att nå publik och ny publik med dansföreställningar. Det är inte heit lätt att hitta arrangörer som delar länsteaternas vilja och uppdrag när det gäller målgrupp och konstnärliga val, och som dessutom har tid och resurser att hjälpa oss att nå de ambitionerna.

Därför provar vi att göra flera produktioner under 2017 och 2018, anpassade för andra rum och platser än traditionella scenrum. Form och tematik ska också svara mot målet att nå ny och större publik med konstformen dans. Scenkonst Sörmland ska enligt det politiska uppdraget vidga vyer och vara samhällskommenterande, aktuella och relevanta. Vi ska och vill således använda dansens språk för att gestalta specifika aspekter av mänsklighet och liv och för att spegla världen och samhället.

Annette Taranto Fuller, foto privat

Vi frågade oss inför 2017; Var finns människor? Hemma, i skolan, på jobbet? Kanske på stan? Då provar vi att också finnas på stan. Kanske på pardanstillställningar? Då provar vi att finnas där.

Scenkonst Sörmland har i år bjudit in Sandra Medina och Anna Efraimsson för att zooma in på följande omvärldsbevakning: "Många människor beskriver naturen som sin andliga plats, ett tempel. Endel människor beskriver Friskis och Svetts-pass som en kollektiv glädjerit. Fler och fler människor blir intresserade av och utövar någon form av mindfulness. En del av att vara människa är tro eller inte tro på en gud eller gudar, att utöva en religion eller att inte göra det. Besläktat med det är människans förhållande till riter och traditioner. Besläktat med det är balansen mellan individen och kollektivet. Besläktat med det är förhållandet mellan människan och naturen."

Med avstamp i dessa iakttagelser har Anna och Sandra, tillsammans med dansarna Eliisa Erävalo, Andrea Svensson, Ellen Söderhult, Angela Wand och scenografen Hanna Cecilia Lindqvist, skapat dansverket *Bodywood* som äger rum på stan, på torgen i Eskilstuna och Nyköping, och som kommenterar just individualism, människans behov av riter, människans roll i förhållande till naturen och mötet mellan det sekulära och det religiösa.

Bodywood, foto Micke Sandström

Den 21 aug-2 sept i Eskilstuna och 11-23 sept i Nyköping möter publiken *Bodywood*; En gyllene container fylld med växter, en existentiell fritidsgård dit en kan komma och dansa, pröva nyskapade riter, få sina krukväxter omplanterade (växtspa), fika och samtala. *Bodywood* är inspirerat av en feministisk filosofisk strömning som heter omsorgsetik (ethics of care, Virginia Held) och av forskning som visar på växters och trädets intelligens. Verket är öppet för de som har vägarna förbi. Det ett dansverk som prövar att vara en rörelse. Den fiktiva rörelsen kretsar kring växter, empati och föränderlighet och byggs av mänskliga och växtliga nätverk, trådar och sammankopplingar. Årets andra produktion är *V/S [versus]* – en fusion mellan klassisk balett och ballrom som mötts i en fartfylld föreställning under sommaren. Föreställningen, som är en kvart lång, men fullt ljussatt, dyker upp, mer eller mindre oannonserat, på befintliga pardanstillställningar. Amatördansare bjuds alltså en miniföreställning med professionella dansare från Let's Dance och Kungliga Operan; Tobias Wallin, Helena Fransson, Katariina Edling och Dragos Mihalcea, under sin salsa-kväll, dansbands-natt eller te-dans. Föreställningen har nått en mycket stor publik och varit väldigt uppskattad."

Annette Taranto Fuller,
Scenkonstproducent, dans

Läs gärna mer på Scenkonst Sörmlands [hemsida](#).

V/S [versus], Scenkonst Sörmland, foto Mini Gemoll